

Raportim hulumtimi në datat 7-8 Dhjetor 2026 (Devolli i sipërm)

Specialistë arkitektë:

Dr. Entela Daci

U vizituan dhe u evidentuan objekte ndërtimore të gjinive të ndryshme në fshatrat e zonës së Devollit të Sipërm, si më poshtë vijon:

Qytezë, Sinicë, Dardhë, Nikolicë dhe Arrëz

1-Qytezë

Gjatë vizitës u eksplorua qendra e fshatit, ku ndodhet kisha e Shën Kollit dhe ish-shkolla, si dhe zona përreth. Popullsia e fshatit Qytezë, i përkiste besimit të krishterë, ortodoks. Banesat janë të grupuara duke iu përshtatur pjerrësisë së terrenit dhe janë të sistemuara në dy krahët e lumit, pasi fshati përshkohet nga një degë e lumit Devoll, ku spikat një urë prej guri me një hark, e ndërtuar në vitin 1935. Gjatë hulumtimit, u vu re se infrastruktura e fshatit, është në proces rinovimi dhe rrugët po shtrohen me plloça guri, me fugatura të mbushura me llaç çimentoje, ku nuk evidentohen kunetat për grumbullimin e ujërave të shiut, sipas modelit të hershëm të sistemimit të rrugëve. Pjesa më e madhe e ndërtesave janë rinovuar, shpeshherë duke humbur karakteristikat arkitektonike origjinale. Modeli kompozicional i përdorur në zonë, përbëhet nga një bllok kompakt ndërtimor, me një, dy ose tre kate, me planimetri gjatësore, çati katër ujëse dhe dritare drejtkëndore, me arkitra të sheshtë guri masiv, apo druri. Në disa raste, janë përdorur blloqe guri më të vegjël, të vendosur në mënyrë të harkuar, me bllok qendror dekorativ. Muret e ndërtesave, janë prej guri. Qoshet dhe kornizat anësore të dyerve dhe dritareve, janë të realizuara me blloqe më të mëdhenj guri të latuar. Teknika ndërtimore është e lexueshme, pasi strukturat e muraturës janë të pasuvatuara. Në muret rrethuese, gjithashtu prej guri, në disa raste, përdorej balta, si material lidhës. Janë të dallueshme gjithashtu edhe breza horizontale prej druri. Çatitë origjinale, janë të mbuluara me rrasa guri, por shfaqen shumë problematike përsa i përket qëndrueshmërisë statike, për shkak të peshës dhe lagështirës dhe në shumicën e rasteve janë rinovuar dhe zëvendësuar me materiale të tjera. Muret e haureve, në disa raste, janë të realizuara me elemente të thurura prej druri, të veshura me suva balte.

2- Sinicë

Fshati Sinicë, është i ndarë në dy lagje, pasi banorët e fshatit i përkasin dy besimeve, besimit të krishterë, ortodoks dhe besimit mysliman. Banesat janë të grupuara duke iu përshtatur pjerrësisë së terrenit. Vihet re që ndërtesat që ndodhen në lagjen ortodokse, nuk kanë pësuar ndryshime, përveç rinovimit dhe zëvendësimit të çatave origjinale me rrasa guri, me materiale të tjera, ndërsa në lagjen myslimane, pjesa më e madhe e ndërtesave janë rinovuar, ose janë ndërtuar banesa të reja, duke humbur tiparet origjinale arkitektonike. Njësitë kryesore ndërtimore, përbëhen nga banesat dhe ndërtesat ndihmëse. Banesat përbëhen kryesisht, nga një bllok kompakt ndërtimor, me një, dy ose tre kate, me planimetri gjatësore, çati katër ujëse të mbuluara me rrasa guri dhe dritare drejtkëndore, me arkitra të sheshtë. Muret e ndërtesave, janë prej guri dhe qoshet janë të realizuara me blloqe guri të latuar. Teknika ndërtimore është e lexueshme, pasi strukturat e muraturës janë të pasuvatuara. Plevica në një rast, ndodhet e distancuar, nga grupimi i banesave dhe ngrihet në dy kate, ku kati i sipërm, i rrethuar me elemente të lehta prej druri, shërbente për depozitimin e ushqimit të bagëtive.

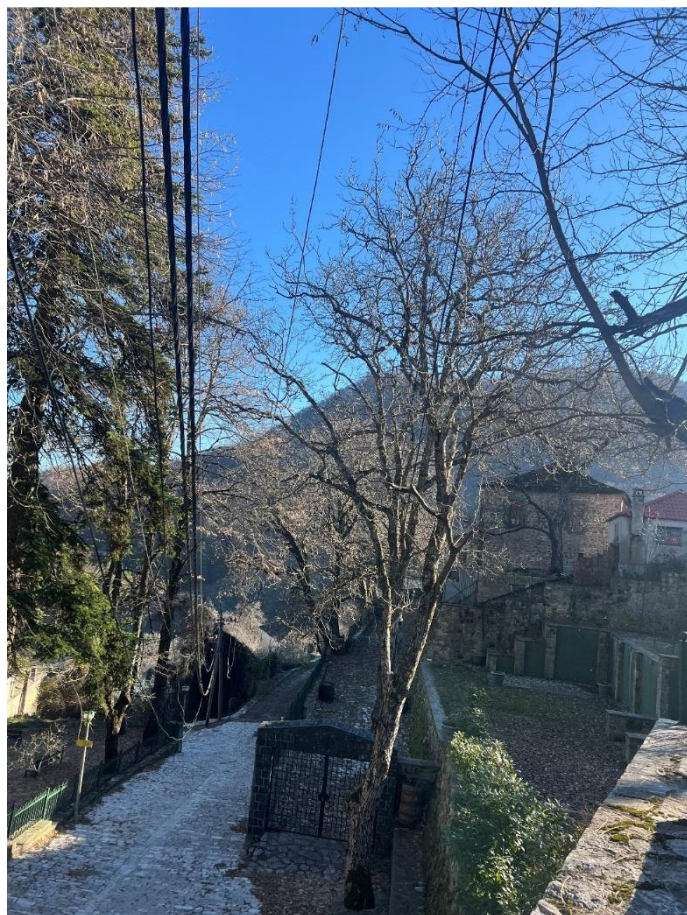

3-Dardhë

Fshati Dardhë, shtrihet sipas pjerrësisë së një shpati malor me orientim nga lindja. Gjatë vizitës u eksplorua qendra e fshatit, ku ndodhet kisha e Shën Gjergjit, ish-shkolla, sot muzeu i fotografisë, godina e komunës, si dhe zona përreth. Ikonostasi i kishës së Shën Gjergjit, është pjesë e listës së Monumenteve të Kategorisë së parë, në mbrojtje nga Shteti Shqiptar. Popullsia e fshatit Dardhë, i përkiste besimit të krishterë, ortodoks. Banesat janë të grupuara duke iu përshtatur pjerrësisë së terrenit. Gjatë hulumtimit, u vu re se rrugët e fshatit, janë të shtruara me kalldrëm me kuneta anësore, apo qendrore, për grumbullimin dhe sistemimin e ujërave të shiut. Rrugët kufizohen nga banesat, muret rrethuese të oborreve të banesave dhe nga muret mbajtëse, të aplikuara për shkak të pjerrësisë së terrenit, të cilat herë-herë kanë lartësi të konsiderueshme. Pjesa më e madhe e ndërtesave janë rinovuar. Njësitë kryesore ndërtimore, përbëhen nga banesat dhe ndërtesat ndihmëse. Banesat përbëhen kryesisht, nga një bllok kompakt ndërtimor, me një, dy ose tre kate, me planimetri gjatësore, çati katër ujëse të mbuluara me rrasa guri dhe dritare drejtkëndore, me arkitra të sheshtë, ose të harkuar. Muret e ndërtesave, janë prej guri dhe qoshet janë të realizuara me blloqe guri të latuar. Teknika ndërtimore është e lexueshme, pasi strukturat e muraturës janë të pasuvatuara. Muret rrethuese, janë gjithashtu prej guri. Në disa raste, janë të dallueshme, breza horizontale prej druri. Në Dardhë, vihet re, trajtimi i veçantë i çezmave, të cilat janë të mbuluara me çati.

4-Nikolicë

Gjatë vizitës, u vu re që Nikolica, është një vendbanim me një numër shumë të kufizuar ndërtesash, një pjesë e konsiderueshme e të cilave, paraqiten në gjendje rrënoje. Popullsia e fshatit Nikolicë, i përkiste besimit mysliman. Banesat janë të shpërndara dhe terreni në pjesën më të madhe është pothuajse i sheshtë, vende-vende me një pjerrësi mjaft të moderuar. Modeli kompozicional i përdorur në zonë, përbëhet nga një bllok kompakt ndërtimor, me një dhe dy kate, me planimetri gjatësore, çati katër ujëse dhe dritare drejtkëndore, me arkitra të sheshtë. Muret e ndërtesave, janë prej guri. Teknika ndërtimore, është e lexueshme, pasi strukturat e muraturës janë të pasuvatuara. Çatitë origjinale, janë të mbuluara me rrasa guri, por në disa raste janë zëvendësuar me materiale të tjera. Vihet re që banesat janë të distancuara nga rruga dhe të veçuara nga ambjentet ndihmëse, të cilat pozicionohen, në krah të portave hyrëse, në afërsi të rrugës. Plevica në një rast, ndodhet bashkëngjitur, në krah të vëllimit kryesor të banesës, ndërsa në një rast tjetër, e distancuar, ngrihet në dy kate, ku kati i sipërm, i rrethuar me elemente të lehta prej druri, shërbente për depozitimin e ushqimit të bagëtive.

Ka gjurmë të qarta të rrugës së vjetër të kalimit të karvaneve të dikurshëm.

Shihet gjithashtu edhe prezenca e një godine banimi e tipit vilë, me tipare të arkitekturës bashkëkohore.

5-Arrëz

Gjatë vizitës u eksplorua qendra e fshatit ku ndodhet xhamia dhe zona përreth. Popullsia e fshatit Arrëz, i përket besimit mysliman. Banesat janë të grupuara, duke iu përshtatur pjerrësisë së terrenit. Pjesa më e madhe e ndërtesave janë rinovuar, por ka dhe ndërtime të reja, të cilat shfaqin tipare të ndryshme nga karakteristikat lokale arkitektonike origjinale. Ndërtesat më të vjetra janë të braktitura, të rrënuara, ose të përshtatura si ambiente ndihmëse, për depozitimin e kashtës. Modeli kompozicional i përdorur në zonë, përbëhet nga një bllok kompakt ndërtimor, me një, dy ose tre kate, me planimetri gjatësore, çati katër ujëse dhe dritare drejtkëndore, me arkitra të sheshtë ose të harkuar. Muret e ndërtesave, janë prej guri. Teknika ndërtimore tek ndërtesat e vjetra, është e lexueshme, pasi strukturat e muraturës janë të pasuvatuara. Edhe muret rrethuese, janë prej guri. Në disa ndërtesa, janë të dallueshme breza horizontale prej druri. Çatitë origjinale, janë të mbuluara me rrasa guri, por në shumicën e rasteve, janë rinovuar dhe zëvendësuar me materiale të tjera. Muret e plecicave dhe haureve, janë të realizuara pjesërisht me gurë dhe pjesërisht me dru. Ndërtesat e ambjentëve ndihmëse, shfaqen të distancuara nga banesat dhe në disa raste shfaqen të grupuara.

